

doni față de exigențele fie puriste, fie conservatoare ale academismului (*Arcadia*).

Dar miezul eselui lui Dazzi îl constituie capitolele centrale și în special cele dedicate *Observației critice a societății, Nobilimii, Burgheziei, Poporului*, oarecum rezumate apoi în *Participarea lui Goldoni (Goldoni partecipe)*. Aici se relevă și contribuția originală a lui Dazzi. Neîndepărtându-se nici o clipă de textul goldonian — luat mereu ca mărturie și ilustrare — criticul argumentează cu evidentă poziția criticismului lui Goldoni, pe care-l ferește atât de interpretările reacționare ale contemporanilor săi (Chiari), cât și de unele viziuni moderne ce pun accentul pe o conștiință polemică clasică a dramaturgului. Simpatia și „participarea” lui Goldoni se îndreaptă integral spre burghezia din care autorul venețian provine și în care vede clasa cea mai sănătoasă și mai activă, pretabilă și ea la critică, dar în stare să-și corecteze singură viciile, fără alt model. Realismul lui Goldoni e considerat ca unul dinamic, caracterele sînt descrise în mișcare, prin tipizare. Cele trei clase sociale sînt „prinse în acțiune: nobilimea cu formalismul ei acid, care ar trebui să-și ascundă mizeria morală; burghezia cu protestele și scontatele ei ambiții cînd are deja, în negoț, în bogăție și chiar în îndrăzneală, o superioritate efectivă; poporul, ca o clasă a celor oprimați pe nedrept și care-și așteaptă răzbunarea”.

Pentru a-și ilustra tezele, Dazzi analizează aproape fiecare piesă în parte, dar de o pregnantă rigoare și strălucire ni s-au părut interpretările și observațiile pe marginea *Feudalului* (piesă limită de critică a nobilimii), a *Femeilor ambițioase* și a *Gilcevilor din Chioggia* („cea mai mare realizare artistică a sentimentului lui Goldoni pentru popor”). Nu lipsește nici o observație în caracterizarea nobililor, a simpatiei critice pentru burghezie și popor.

Figura lui Goldoni ciștigă, prin esul despre care vorbim, un relief deosebit de expresiv, în special sub raportul înserării ei în timpul și societatea contemporană, cum și sub specia viabilității ei în istoria culturii mondiale. Dazzi își încheie studiul printr-un alineat edificator, atât în privința valorii operei lui Goldoni cît și a propriei sale lucrări: „Totmai ceea ce e moralmente activ față de societatea timpu-

lui său, face din creația lui Goldoni o operă semnificativă și o face să ajungă pînă la noi, dincolo de termenii unui divertisment comic reușit din punct de vedere stilistic, nu anemică ci plină de miez și familiară, chiar și după accentuările polemice ale teatrului Revoluției (franceze — n.n.), după aprofundările dramatice ale comediei burgheze din secolul al XIX-lea, după excavațiile psihologice și filozofice ale teatrului contemporan”.

FL. P.

Un îndreptar pentru studenți *

În primăvara anului 1946 și-a început activitatea Academia de artă dramatică din Liubliana, astăzi un organism puternic de propășire a culturii în Republica Populară Federativă Iugoslavia. Prin înființarea Academiei de teatru din capitala Sloveniei se continua, de fapt, vechea tradiție a teatrului sloven, care, pornind de la firavele, dar stăruitoarele manifestări pe tărîm dramatic și scenic ale echipei de amatori, a ajuns astăzi să aibă reprezentanți ce fac față cu cinste confruntărilor internaționale. Muncind cu rivnă și seriozitate pentru formarea viitoarelor cadre teatrale, preocupată de continua îmbunătățire a cursurilor predate, în așa fel încît să fructifice cele mai recente cuceriri ale artei spectacolului și să asigure o cit mai justă orientare și pregătire a studenților, Academia de artă dramatică din Liubliana și-a justificat din plin existența în complexul vieții culturale intense a Iugoslaviei. După aproape un deceniu de activitate neîntreruptă, avînd, deci, o acumulare de experiență și un început de tradiție proprie, Academia a purces la editarea unor buletine lunare, în paginile cărora consemnează munca depusă și roadele ei. Într-un fel, n: se pare că publicarea acestor buletine este, și ea, o consacrare a prestigiului Academiei care, așa cum subliniază rectorul ei, prof. France Koblar, în articolul „Zece ani”: „fără a fi o Comedie Franceză sau un Burgtheater, reprezintă mai mult pentru Iugoslavia”, pentru că este rezultatul străduințelor și al muncii pline de abnegație a profesorilor și tinerilor sloveni, doritori să întrețină nestînsă flacăra culturii.

* Gledališki list Akademije za igralsko umetnost v Ljubljani, nr. 1/1956, 13/1957.

Principiul respectat consecvent în toate fasciculele parcurse de noi este următorul: fiecare număr e dedicat operei unuia sau mai multor autori dramatici, clasici sau moderni, jucați pe scena Academiei de către studenți. Dar această consecvență în structură nu are nimic monoton, pentru că temele articolelor publicate „pe marginea...” diferitelor creații dramatice sau personalități creatoare îmbrățișează o gamă, mergând de la analiza social-istorică de ansamblu la evocarea unor izbinzi actoricești, prilejuite de respectiva operă dramatică. Astfel, numărul 1 al revistei, pornind de la spectacolul studenților cu piesa *Mult zgomot pentru nimic*, conține o serie de articole (semnate de prof. dr. Bratko Kreft, Filip Kalan, Bogomil Fatur, dr. France Koblar, Pino Maklar, Viktor Molka, Slavko Jan ș.a.) în care opera lui Shakespeare — om al epocii sale, observator abil al gusturilor publicului său, dar și artist universal prin excepționala sa forță dramatică creatoare, prin poetica sa subtilă și prin cunoașterea profundă a sufletului omenesc — este analizată în raport cu epoca sa, cu influențele suferite și cu cele exercitate asupra altor scriitori. În același număr se publică un articol al criticului sovietic M. M. Morozov, în traducerea lui Bogomil Fatur, intitulat „Shakespeare oglindit în critica literară”, în care se arată cum a fost prețuită opera marelui Will de către contemporanii săi, de epocile ulterioare și astăzi, în Uniunea Sovietică. Morozov își încheie articolul prin cuvintele: „Pentru noi toți, Shakespeare este și astăzi unul din cei mai mari scriitori... pentru că el nu se mulțumește doar să contemple pasiv viața, ci depune în piesele sale eforturi active pentru zugrăvirea idealului umanist...”

Doă fascicule (nr. 5 și 13) sînt dedicate lui Cehov. În prima, Bogomil Fatur, autorul articolului „Umanismul lui Anton Pavlovici Cehov (Profilul omului în artă)”, se oprește printre altele asupra interpretării magistrale date de actrii M.H.A.T.-ului celebrei piese *Trei surori*. În același număr se publică și un fragment din amintirile lui Maxim Gorki despre Cehov. În nr. 13, Vt. Kralj se ocupă aproape exclusiv de *Livada cu vișini*.

Cu ocazia sărbătoririi a zece ani de la înființarea Academiei, a fost organizată o expoziție retrospectivă. O fasciculă a revistei (nr. 11) cuprinde catalogul acestei expoziții, în cadrul căreia au fost prezentate, printre altele, materiale privind reprezenta-

țiile publice date de absolvenții Academiei. Repertoriul astfel consemnat este extrem de bogat și variat. Socotim interesantă reproducerea lui, măcar în parte: Shakespeare — *Cum vă place, Mult zgomot pentru nimic*; Molière — *Critica școlii femeilor, Improvizarea de la Versailles, Sganarelle sau Încornoratul inchipuit*; Cehov — *Trei surori, Livada cu vișini*; K. A. Treniov — *Liceenii*; Dostoievski — *Noști albe*; M. Surinova — *Moș Gerilă*; Ibsen — *Hedda Gabler*; — Strindberg — *Domnișoara Iulia*; Oscar Wilde — *Soțul ideal*; O'Neill — *Patima de sub ulmi*; Jean Cocteau — *Monologuri*; Ivan Cankar — *Copiii*, ș.a.

Studenții Academiei au participat la diverse manifestări teatrale cu caracter internațional. Astfel, Festivalul internațional al facultăților de teatru, ținut în bătrîna cetate universitară bavareză Erlangen, le-a prilejuit prima afirmare internațională. Ei au reprezentat atunci piesa lui Armand Salacrou, *Margareta*. Elogiile au fost unanime. Finețea jocului și omogenitatea ansamblului au fost răsplătite prin îndelungi ropote de aplauze.

În articolul consacrat succesului înregistrat de tinerii actori și viitorii actori sloveni la următorul Festival de la Erlangen cu *Domnișoara Iulia*, Lojze Filipic arată (în nr. 9) că actorul reprezentînd o narațiune a cărei limbă nu are circulație internațională, are o sarcină deosebit de grea și importantă, căci doar prin măiestria sa artistică trebuie să poată ține în permanentă tensiune publicul necunoscător al limbii sale, să fie în stare să întrețină comuniunea continuă dintre el și spectatori. De aceea, i se cere o interpretare cit mai veridică și o viziune de sinteză asupra personajului, pentru ca să-l facă accesibil sensibilității și înțelegerii oricărui public.

Succesele obținute de absolvenții ei, în afara hotarelor țării, au înlesnit Academiei de artă dramatică posibilitatea de a-și crea vaste legături internaționale. Astfel, în ultimii ani, a fost organizat, printre altele, un schimb de publicații cu Société d'Histoire du Théâtre din Paris, Society for Theatre Research din Londra, Institut für Theaterwissenschaft an der Universität Wien ș.a.

În încheiere, vom mai semna interesanta ilustrare a revistei (fotografii, fascimiluri documentare, schițe de costume și decoruri), ca și unele coperte izbutite (printre care aceea a numărului 12).

Angela DĂSCĂLESCU